

Van de redactie

Allereerst hartelijk dank voor jullie goede reacties op de vernieuwde nieuwsbrief, daar zijn we als bestuur heel blij mee.

De stichting Koevoet kijkt op dit moment naar het verbeteren van de website van Adopteer een Koe. We willen de nieuwe website koppelen aan het online administratiesysteem waar de boeren nu mee werken. We zouden een plattegrond kunnen maken waarop alle deelnemende boerderijen met een vlaggetje gemarkeerd zijn, zoals bijvoorbeeld in *Google Maps*. Je kunt dan door het aanklikken van een vlaggetje meer informatie krijgen over die boerderij. Met de nieuwe website kan de boer dan ook zelf de gegevens, wervingstekst en foto veranderen. Nu gaat dat nog via de webmaster die als tussenpersoon optreedt.

We staan open voor uw suggesties en ideeën voor de website dus deel ze met ons.

Overigens is de positie van webmaster vacant. Heeft u interesse en de kennis en heeft u 2-3 uur per week over, of kent u iemand die in dit plaatje past, dan horen we graag van u op info@adopteereenkoe.nl.

Voor nu wensen we u een fijne zomer toe en veel leesplezier met nieuwsbrief nummer 40. Gaat u nog op vakantie, dan komt u elders misschien wel heel andere koeien tegen dan die we in Nederland kennen. Kunt u raden in welk land de onderstaande koeienfoto is gemaakt? Onder de juiste inzendingen verloten we een Adopteer een Koe-t-shirt. Tot na de zomer!

*Namens het bestuur,
Boris van Oirschot en Gerwin Verschuur*

Beeld en bewerking: Remco Zwart

Koe van het seizoen

Nederland heeft acht écht Hollandse koeienrassen. De Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH) zet zich in voor het behoud van dit levende erfgoed. Daarom hebben we hen gevraagd of ze deze oorspronkelijke rassen aan ons willen voorstellen in De Koevoet. Na de Lakenvelder volgt nu de Groninger Blaarkop.

Beeld: Edgar de Poel

Groninger Blaarkoppen vallen echt op. De koeien zijn effen zwart of rood met een witte kop. Ook de onderkant van de buik is wit. Maar de naam Blaarkop dankt het dier aan een ander kenmerk. Rond de ogen heeft de koe donkere kringen van dezelfde kleur als het lijf. Dat zijn de zogenaamde blaren. Blaarkoppen kunnen één of twee losse blaren hebben (donkere kring in het wit van de kop) of vaste blaren (dan zijn de kleur van het lijf en het randje rond de ogen met elkaar verbonden). Er zijn ook dieren zonder donker randje om de ogen, dat zijn Witkoppen.

Herkomst

De Blaarkop is een oud type koe. Ze zijn al zien op schilderijen uit de Middeleeuwen en ook in latere eeuwen komen ze steeds op schilderstukken terug. Zoals de naam doet vermoeden was dit vee eeuwenlang de trots van Groningen. Aan het begin van de 20^e eeuw bestond 90% van de veestapel in Groningen uit Blaarkoppen. Maar ook in en rond het Groene Hart van Zuid-Holland en in de Rijnstreek van Utrecht zijn de dieren lang populair geweest.

Melk en vlees

De Blaarkop is een zogenaamde 'dubbeldoel' koe. Dat zijn koeien die zowel voor het vlees als voor de melk gehouden werden. Blaarkoppen geven voor een 'dubbeldoel' koe veel melk. Ze zijn robuust en het is een sober dier. Ze gaan langer mee en zijn vruchtbaarder dan de moderne productiekoeien. Dat is een reden voor bijvoorbeeld biologische boeren om de duurzame Blaarkoppen te houden. ze ook populair. Verder vindt een aantal hobbyboeren het leuk om 'kunst in de wei' te hebben. Zo'n Lakenvelder is hun levende Mondriaan.

Van alle markten thuis

Aan het einde van de 19^e eeuw kochten Friese handelaren Groninger Blaarkoppen op om als slachtvee in London te verkopen. Het waren dus niet alleen de Groningers die iets in het ras zagen.

Blaarkoppen in het buitenland

De Blaarkoptekening komt ook voor bij vee in de Oekraïne. Deze dieren stammen af van vee dat meegenomen was door een groep Nederlanders die zich daar in 1791 vestigde. Ook in bepaalde streken in Azië en Afrika komen ze voor. Zo telt het Jaulanvee in Syrië veel zwarte Blaarkoppen. De Engelse variant, de Hereford, is een Witkop. Het verhaal gaat dat het ras die witte kop te danken heeft aan kruisingen met Nederlandse Witkoppen.

Beeld: Rudolf van Bottenburg

Blaarkoppen: waar zijn ze nu?

Blaarkoppen zijn na de jaren zeventig van de vorige eeuw een zeldzaam geworden omdat hun melkproductie niet zo groot was als die van de moderne melkrassen. Maar ze zijn te waardevol om te vergeten. Ze maken deel uit van onze geschiedenis en dus van ons levend erfgoed. Daarnaast ontdekken steeds meer boeren de voordelen van de Blaarkop. Zo is er in Zuid-Holland een aantal boeren, dat producten van Blaarkoppen op de markt zet, zoals kaas en vlees. Dit soort initiatieven worden door de Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH) gestimuleerd. De SZH is dan ook een stichting die de oorspronkelijke en zeldzaam geworden rassen wil behouden door hen weer een functie te geven. Als u dit ras wilt ontmoeten kunt u een afspraak maken met één van de door de SZH erkende fokcentra. Zie voor adressen www.szh.nl (klik door naar: diersoorten > runderen > Groninger Blaarkop > fokcentra Blaarkoppen).

Ank Zegwaard, SZH voor levend erfgoed

Spel: Ontmoet een Boom

Materiaal

Het spel wordt gespeeld op een plek buitenshuis waar verschillende bomen staan die aangeraakt kunnen worden. Dit kan bij voorkeur in het bos zijn, maar ook in een park, in een boomgaard of op een groot erf. Het is geschikt voor volwassenen en kinderen vanaf vier jaar. Voor dit spel heb je minimaal twee spelers nodig en één blinddoek per tweetal.

Tip

Je kunt dit spel spelen tijdens een picknick, een meegebrachte theedoek gebruik je dan als blinddoek.

Hoe werkt het?

Je maakt tweetallen. Eén van de twee spelers wordt geblinddoekt, de andere speler kiest een boom uit en leidt de geblinddoekte partner naar de boom van zijn of haar keuze. Zorg ervoor dat het niet zo makkelijk is om te raden naar welke boom de partner wordt meegenomen, maak dus een omweggetje! Wanneer het tweetal bij de uitgekozen boom aangekomen is, begint de ontmoeting. De persoon met de blinddoek maakt kennis met de boom en probeert zo veel mogelijk informatie over de boom te verzamelen.

Beeld: Sharing Nature

De kennismaking

De spelers kunnen worden aangemoedigd om alle zintuigen – met uitzondering van de ogen – te gebruiken om de boom te onderzoeken. Om de geblinddoekte speler te helpen kan de partner vragen stellen als: “Leeft de boom? ... Kun je de boom met je armen omvatten? ... Is de boom ouder dan jij? ... Groeien er planten op de boom? ... Zijn er sporen van dieren? ... Korstmos?”

Als de geblinddoekte boomvoelers klaar zijn, worden ze door hun partner – opnieuw via een omweg! – teruggeleid naar het beginpunt. Van daaruit probeert de speler te raden welke boom deze zojuist heeft ontmoet. Daarna draaien de tweetallen de rollen om en wordt het spel opnieuw gespeeld.

Na afloop van het spel kun je met elkaar praten over hoe het was om op deze manier kennis te maken met een boom. Had iemand dat al eens eerder gedaan? Wie heeft geraden welke boom de hunne was, en hoe hadden ze die dan herkend?

Beeld: Sharing Nature

Van bos naar bomen

Een ontmoeting met een boom kan op kinderen een onuitwisbare indruk maken. Wat eerst gewoon een bos leek, wordt omgetoverd in een verzameling van afzonderlijke bomen met heel eigen kenmerken, die het ontmoeten waard zijn.

Uit: Sharing Nature with Children, © 1998 door Joseph Cornell

De bedenker van dit spel is Joseph Cornell. Het gebeurde veelvuldig dat hij door kinderen die dit spel het jaar ervoor hadden gespeeld mee het bos in werd getrokken om te horen: “Kijk, dit is mijn boom!”

Meer spellen zijn te vinden op www.sharingnature.nl en www.earthgames.nl

SudoKoe

Klik [hier](#) om de Sudokoe online te spelen!

Column: De natuur als spiegel

Gerwin Verschuur, Culemborg

In de Verenigde Staten is een beweging ontstaan rond mensen die zich laten inspireren door de natuur bij hun inzet om een duurzame samenleving vorm te geven. De beweging heet *Bioneers*. De vraag die de Bioneers zich steeds stellen is: "Hoe zou de natuur dat doen?" Vanuit die vraag gaan ze op zoek naar voorbeelden van slimme constructie in de natuur. Een mot bijvoorbeeld vangt het schaarse nachtlucht op in zijn oog en biedt daarmee een geweldig voorbeeld van hoe je het inkomende zonlicht kunt vasthouden en beter kunt benutten. Door het profiel van een mottenoog na te bootsen op een plastic folie, kan de effectiviteit van PV-cellen met tenminste 35% verbeteren.

Bioneers conferentie

De Bioneers hebben recentelijk de oversteek naar Europa gemaakt, en hebben eind mei in Nederland hun eerste Bioneers conferentie gehouden. Ik was erbij met nog 250 andere deelnemers uit 40 landen.

De lezingen, verhalen en workshops waren overweldigend en hebben me weer laten voelen dat er heel veel mensen, wereldwijd de basis aan het leggen zijn voor een wereld waarin we respectvol en liefdevol met onszelf, andere mensen en de natuur omgaan.

Tijdens de conferentie heb ik gezien hoeveel intelligentie in de natuur ligt opgeslagen. Een spreker over schimmels liet bijvoorbeeld heel overtuigend zien hoe schimmels het leven op aarde voorbereiden, en welke rol de schimmeldraden spelen. Zij bereiden de infrastructuur van energietransport en informatie voor, wat noodzakelijk is voor andere vormen van leven. Een composthoop vol met schimmeldraden is in een mum van tijd begroeid met allerlei levensvormen terwijl onbehandelde composthoopen blijven stinken en rotten. De sprekers maakten me als mens van de moderne tijd ook nederig ten aanzien van de hedendaagse technologie. Veel daarvan is kinderspel ten opzichte van wat de natuur allemaal heeft voortgebracht. In de natuur ligt biljoenen jaren kennis en ervaring opgeslagen over een enorme diversiteit aan levensvormen en hoe die met elkaar samenwerken, in een immens groot *world wide web* van leven. Wij mensen zijn een relatief jonge levensvorm, en wij moeten ons bestaansrecht in dat grote geheel nog bewijzen.

Workshops

De mensen bleven niet in die verwondering hangen, maar gingen tijdens workshops heel concreet, praktisch en oplossingsgericht met verschillende vraagstukken aan de slag. Onderwerpen die aan bod kwamen waren: bodembeheer en ecosysteemrestauratie, natuurlijk leiderschap, groene economie, levensprincipes en *biomimicry*, architectuur, *Cradle2Cradle* in de industrie, en innovatie in het onderwijs en het openbaar bestuur geïnspireerd door de natuur.

Ik heb deelgenomen aan workshops over natuurlijk leiderschap en zat daarbij in een groep met twee vrouwen die het werken met paarden inzetten om mensen te confronteren met hun leiderschap. Paarden zijn heel gevoelig voor authentiek leiderschap en accepteren geen leiderschap als dat innerlijk niet wordt genomen. Een leider van een Turkse organisatie vertelde dat een leider dienstbaar is aan wat geboren wil worden. In zijn visie is een leider bereid om pijn te dragen zoals een vrouw bereid is de pijn van een bevalling te dragen om een gezond kind op de wereld te zetten.

AEK Pioniers

Ik zie een relatie tussen Adopteer een Koe en de Bioneers. Adopteer een Koe is begonnen om boeren en adoptievrienden samen te brengen en zo de ontwikkeling van een meer duurzame melkveehouderij te stimuleren. Daarbij stellen boeren zich open voor de vragen van adoptievrienden, die soms tot innovaties hebben geleid die de melkveehouderij natuurlijker maken. De melkveehouders die zijn gaan pionieren met kalveren bij de koe zijn daarvan een aansprekend voorbeeld. Zo bezien maken jullie - als deelnemer aan Adopteer een Koe - deel uit van een groep pioniers (Bioneers), die op lokaal niveau - op een boerderij - samenwerkt aan een samenleving waarin mensen en dieren op een natuurlijke manier met elkaar in verbinding staan.

Boerderijberichten

Nieuwsbrief van Annemieke en Gert Kastelijn

Om te boeren was het eigenlijk best een prettig jaar. In de herfst is door de hoge temperaturen het gras heel lang door blijven groeien. Hierdoor konden de koeien en het jongvee heel lang buiten blijven. Het jongvee is zelfs tot Sinterklaasdag buiten gebleven. Achteraf hoorden we dat we hiermee het record van mijn ouders hadden gebroken. Die hadden het jongvee een keer op 4 december opgesteld. Eigenlijk had het jongvee wel een weekje eerder naar binnen moeten, maar we moesten erg hard doorwerken om een deel van de nieuwe stal gereed te krijgen voor 30 pinken.

Koeien en kalfjes

In tegenstelling tot 2008 is het ook met de koeien best goed verlopen. Er waren maar weinig zieke dieren en ook de geboortes liepen over het algemeen goed. Ik heb nog steeds het idee dat er meer stierkalfjes dan vaarskalfjes worden geboren, maar uiteindelijk zijn er toch 38 vaarskalfjes gekomen die we kunnen gebruiken om oude koeien te vervangen en de veestapel wat uit te breiden. Dit laatste is weer nodig om onder andere de kosten van de nieuwe stal weer terug te verdienen.

Beeld en bewerking: Remco Zwart

Financiële perikelen

In tegenstelling tot het bovenstaande was 2009 in financieel opzicht vrij dramatisch. Daarmee komen we in de vreemde situatie dat je voor je gevoel (om te werken) terugkijkt op een best prettig boerenjaar, maar dat er onder de streep financieel een dikke min staat. Inmiddels is de melkprijs aangetrokken naar circa 30 cent per liter. Dat is een prijs waarbij we alles precies zo'n beetje kunnen betalen. Op dit moment daalt de prijs een beetje, maar de vooruitzichten voor de rest van 2010 zijn volgens de kenners niet echt slecht.

Koude winter, warme koeien

De klimaatop in Kopenhagen heeft verrassend snel resultaat opgeleverd. Het is direct koud geworden. De dieren kunnen best goed tegen kou. In hun pens staat de hele dag het voer te vergisten. Hierbij komt best wat warmte vrij, waardoor ze als het ware hun eigen kachelkje bij zich hebben. Wel moet je zorgen dat je ze extra veel voert, zodat het kachelkje ook goed blijft branden. Voor het grasland kan een winter als deze wel eens een groot probleem worden. Veel gras kan doodvriezen waardoor straks de groei in het voorjaar pas laat op gang komt. En juist van het voorjaar moeten we het hebben voor de voederwinning.

Hartelijke groet van Annemieke, Gert, Lotfi, Bram, Anne, Liese, Peije en de koeien.

Nieuwsbrief van Leen en Willy de Vink

Het is voorjaar en de koeien lopen sinds 13 april weer in de wei en sinds begin mei ook 's nachts. Dat is heerlijk voor de koeien en heerlijk voor de boer. Ze halen een groot gedeelte van hun voer zelf en verspreiden hun mest ook zelf over het land. We moeten ze nu wel tweemaal daags ophalen uit de wei, maar Leen zegt altijd: "met dat werk kan ik oud worden". Dinsdag hebben we de eerste vijf hectare gras ingekuild. Om 19.00 uur kwam de loonwerker en we hadden gedacht om ongeveer 22.00 uur wel klaar te zijn, maar het gras is het afgelopen Pinksterweekend zó hard gegroeid, dat Leen tot 00.30 uur bezig is geweest. Als het weer zonnig gaat worden, hebben we nog heel wat te maaien.

nieuwe jerseykoeien

In de vorige nieuwsbrief vertelde ik jullie over de parasiet neospora, die wij onder onze koeien hebben en die er voor zorgt dat de koeien hun kalfje verwerpen. Daar hebben we nog steeds mee te maken en we moesten op zoek naar een oplossing. We fokken nu geen kalfjes meer van onze eigen koeien, hoe jammer we dat ook vinden, maar hebben wel een goede oplossing gevonden. Een collega-veehouder insemineert al zijn pinken met een Jerseystier, zodat ze makkelijk afkalven voor de eerste keer. Hij wil geen Jerseykoeien gaan melken, dus verkoopt ze allemaal. Wij kopen nu ieder jaar acht vaarskalfjes bij hem aan, zo zijn wij en ook hij blij. De kleur van onze veestapel zal in de loop van de jaren wel erg veranderen, want deze kalfjes zijn allemaal roodbruin. Het zijn erg mooie beestjes, maar het zal wel moeilijker worden om ze uit elkaar te gaan houden. Ook had er een koe gekalfd op mijn verjaardag van een klein roodbont kalfje. Leen was niet van plan deze aan te houden, maar ik was zo weg van het kalfje, dat hij Willy genoemd is en toch is gebleven. (het kalfje staat links op de foto)

Wat we wel erg jammer vinden (en dat is zachtjes uitgedrukt), is dat er nu toch meer koeien wegmoeten dan ons lief is. Als een koe voor de tweede of de derde maal zijn kalfje verwerpt, dan houdt het een keer op. Hoeveel geduld Leen ook heeft met de koeien, we moeten er wel ons brood mee blijven verdienen en als ze geen kalfje meer krijgen, dan geven ze ook geen melk meer.

koeiengezondheid

Geduld daar ontbreekt het Leen echt niet aan. We hebben afgelopen winter twee koeien een tijd in de ziekenboeg gehad. De één had melkziekte en kon niet meer op haar benen staan. Leen heeft een lekker ruim strohok gemaakt en na veel infusen en veel geduld kwam ze gelukkig weer in de benen. Een andere koe had klem gezeten tussen de boxen en de muur en had haar heupen flink gekneusd. Het was inmiddels al maart en toen heeft Leen buiten een hok voor haar gemaakt. Tweemaal daags werd ze binnengehaald om te worden gemolken en ze liep zelf al weer richting de deur om naar buiten te gaan. Leen is begin maart drie dagen op studiereis geweest naar Ierland en daar lopen de koeien tien maanden per jaar buiten, dus hij dacht, dan kan mijn koe ook wel naar buiten.

Ook hebben we helaas twee koeien waarvan de dierenarts door middel van een spuitje het leven moest beëindigen. Eén stortte zomaar neer tijdens het melken, wat het was wist ook de dierenarts niet en een ander had op haar speen getrapt en daar was een bacterie in gekomen. Dit hebben we gelukkig niet vaak, maar dan toch opeens twee tegelijk.

Open Dag

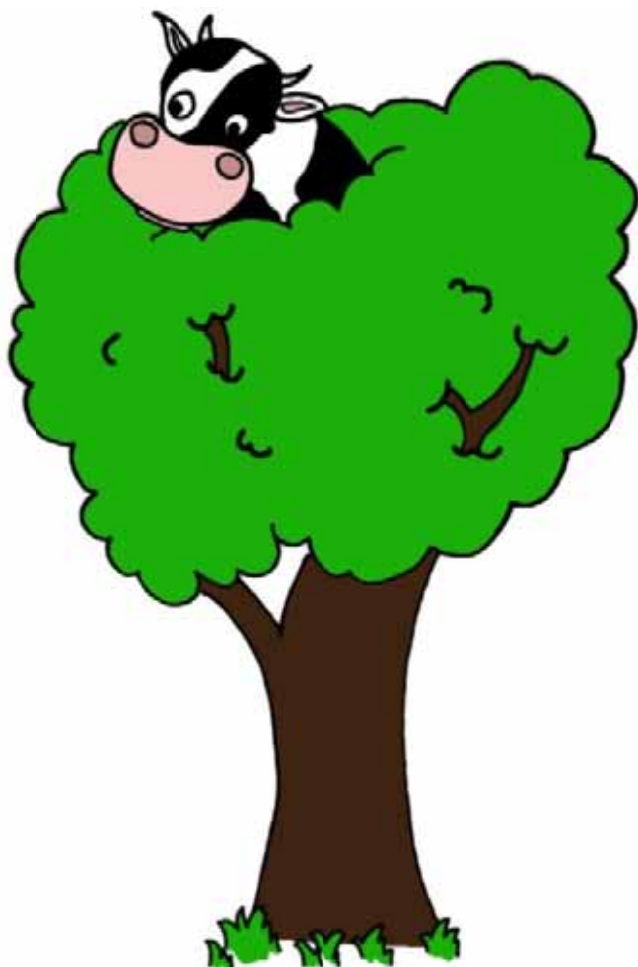
We zijn dit voorjaar laat met de open dag, dat komt omdat we nogal wat zaterdagen andere bezigheden hadden. In de maand mei spreken we zo weinig mogelijk af, omdat je zo onverwachts druk kunt zijn met inkuilen. Zoals ik de meesten al via de mail heb laten weten, houden we open dag op zaterdag 12 juni van 11.00 uur tot 15.30 uur. We hopen op mooi weer, zodat jullie met veel plezier in het weiland op zoek kunnen gaan naar jullie koeien. Ze verheugen zich er vast weer op, jullie ook?

Hopelijk tot ziens, vriendelijke groet uit Zegveld namens ons allemaal,
Willy de Vink

Open Dag Buitenverwachting

Dichter bij de Koe

Onder de titel 'Dichter bij de Koe' zijn versjes en gedichten verzameld van mensen die meededen aan de campagne 'Bomen voor Koeien.' Een behoorlijk aantal daarvan zijn limericks. Campagneleidster Liesbeth Kemme heeft voor Adopteer een Koe twee geselecteerd. Weet u een leuke limerick (of ander gedicht) over Adopteer een Koe? Laat het ons weten op redactie@adopteereenkoe.nl.

**Een koe uit de buurt van Kockange
Die was door de hitte bevangen
Ze zei toen heel sloom
Ik zou naar een boom
Maar vooral naar zijn schaduw verlangen**

Jenny Wissink van der Kamp

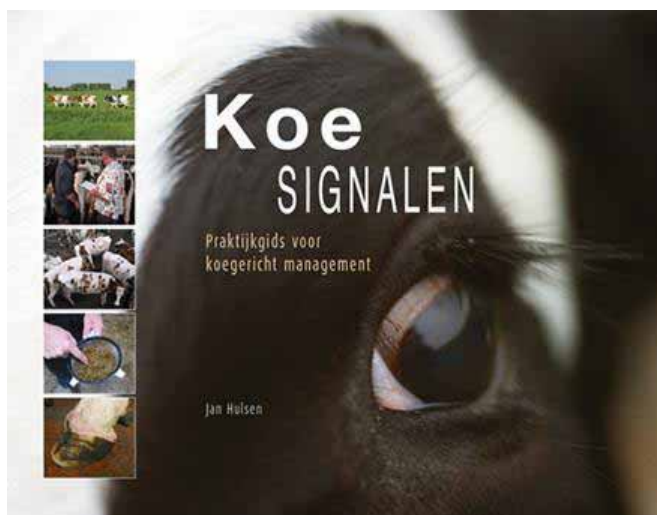
**Er schreef eens een koe aan Greenpeace
"U weet dat ik ook voor groen kies
De wei is oké
Maar 'k ben niet tevree
Ik smeeek u, zorg ook voor a tree, please"**

E. Hendrix

NB: Je kan nog steeds meedoen aan deze campagne: kijk op www.plantjevoort.nl.

Een nieuw koeienboek

Koesignalen: praktijkgids voor koegericht management

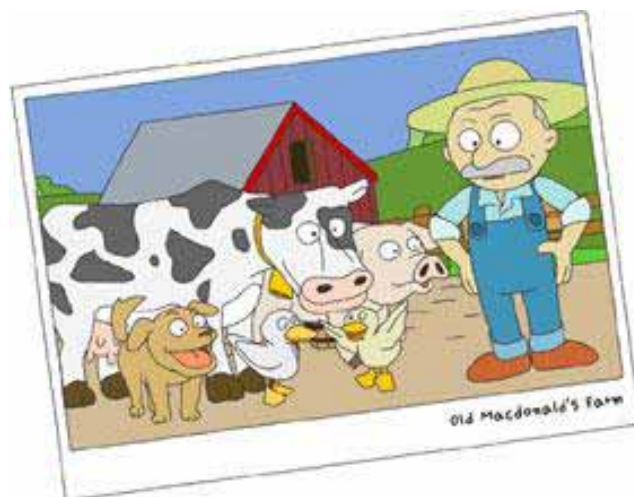
Bewuster kijken naar koeien is het startpunt van het boek Koesignalen van de schrijver Jan Hulsen. Het boek is met z'n 260 foto's en 23 mooie tekeningen een lust voor het oog. Kruip in de huid van de koe en stel steeds drie vragen: Wat zie ik? Hoe komt dit? Wat betekent dit? Op deze manier kan de boer zaken opmerken voordat problemen ontstaan, risico's inschatten en ziektes voorkomen. Kaut de koe wel voldoende? Is de koe alert? Bij alle aspecten gaat Koesignalen uit van de wensen van de koe. De breedte van een looppad wordt dus niet gemeten in centimeters, maar in koelengtes en koebreedtes. De tijd die de boer steekt in het observeren van zijn koeien betaalt zich snel terug. Op elke plaats en elk moment kan hij koesignalen opvangen, als zijn antenne er maar voor uitstaat. Uitgegeven bij Roodbont Publishers.

Op één van de vijf boerderijen werkt een gepensioneerde boer

Bron: CBS

Op bijna één op de vijf boerderijen werkt een boer die ouder is dan 65 jaar. Van deze 13.300 boeren heeft bijna de helft een werkweek van meer dan 30 uur. Er werken in ons land zelfs nog 3.400 boeren die ouder zijn dan 75 jaar. Dit blijkt uit cijfers van het CBS.

Bijna 60 procent van de AOW-gerechtigde boeren werkt op een bedrijf, waarvan de omvang te klein is om er een fatsoenlijke boterham te verdienen. In de afgelopen tien jaar is het aantal land- en tuinbouwbedrijven in ons land met 25 procent verminderd tot 73.000. Het aantal boeren met AOW op kleine boerderijen daalde minder, met 18 procent. Dit betekent volgens het CBS dat de 65-plussers op een kleine boerderij steeds langer doorgaan met werken.

Nieuwe diensten in de multifunctionele landbouw

Bron: Syscope

De multifunctionele landbouw blijft op zoek naar nieuwe richtingen waarin zij zich verder kan ontwikkelen. Op dit moment lijken nieuwe concepten als de 'zingevingsboerderij' en de 'wellnessboerderij' de meeste potentie te hebben. Zij sluiten expliciet aan bij maatschappelijke behoeften en marktfragen en zijn relatief eenvoudig te realiseren. Dat blijkt uit de inventarisatie "Nieuwe diensten in de multifunctionele landbouw" van Wageningen UR.

Beeld © Lekker naar de Boer 2010

Nieuwe mogelijkheden

Recent onderzoek heeft aangetoond dat er in de diverse bestaande sectoren binnen de multifunctionele landbouw nog flinke groei mogelijk is. De vraag die in dit rapport centraal staat, is of er naast de al bestaande sectoren ook nieuwe mogelijkheden, nieuwe vormen van multifunctionele landbouw in het verschiet liggen, die economisch en sociaal potentie hebben en die, eventueel met ondersteuning vanuit de Taskforce Multifunctionele Landbouw, verder zouden kunnen uitgroeien tot een volwaardige deelsector.

Aanbevelingen

De belangrijkste aanbevelingen zijn enerzijds de ondersteuning van bovenstaande nieuwe ontwikkelingen door kennisontsluiting, het creëren van experimenteerruimte en subsidiëring, en anderzijds het stimuleren van het aangaan van duurzame maatschappelijke en regionale verbindingen door de multifunctionele landbouw.

Het rapport van 34 pagina's is [hier](#) te downloaden.

Brussel voorspelt forse daling boereninkomens

Bron: Agrarisch Dagblad

Boereninkomens in de Europese Unie zullen de komende tien jaar flink dalen. Tegelijkertijd verschuift de productie naar de meest concurrerende gebieden, zo blijkt uit een studie van Brusselse ambtenaren.

In het rapport gaan de onderzoekers van de Europese Commissie uit van drie mogelijke scenario's, gebaseerd op de recente politieke ontwikkelingen. In alle modellen wordt minstens 20 procent op het landbouwbudget gekort. Uit de studie blijkt dat verregaande liberalisering – afschaffing van alle subsidies en handelsverstoringe maatregelen – de grootste inkomensval met zich brengt. In dat geval gaan boereninkomens in Europa er gemiddeld 22 procent op achteruit. Maar ook in het referentie- en conservatieve scenario dalen de financiële opbrengsten met zo'n 7 procent.

De veranderingen zijn nadelig voor de rundvleesindustrie, stellen de onderzoekers. Producenten van varkens- en pluimveevlees kunnen waarschijnlijk de concurrentie met niet-EU-landen in 2020 nog wel aan. De productie van gewassen zal waarschijnlijk stijgen.

Binnenhof is uitgeboerd

Bron: Gooi- en Eemlander, Ruurd Ubels

Beeld en bewerking: Remco Zwart

De Tweede Kamer-verkiezingen zijn achter de rug. Een nieuw kabinet betekent een nieuw beleid, ook voor de landbouw. Na het lezen van de diverse verkiezingsprogramma's concludeert de agrarische sector dat de boer er bekaaid vanaf dreigt te komen. In een onderzoek van weekblad *Boerderij* zeggen de meeste ondervraagden dat het er 'niet best' uitziet. De PvdA wil een verlaging van het EU-budget voor de landbouwsector. De VVD is voor meer marktwerking, volgens hen kan een sterke agrarische sector zonder subsidies. Tegenover schaalvergroting staan PvdA en VVD negatief. De PVV schaart zich bij de kleinere linkse partijen, als het gaat om afbouw van de intensieve veehouderij. Een ander veel genoemd onderwerp in de verkiezingsprogramma's is de belasting op vleesconsumptie. De ChristenUnie, D66 en GroenLinks zijn ervoor.

Het PvdA wil een verlaging van het EU-budget voor de landbouwsector. De VVD is voor meer marktwerking, volgens hen kan een sterke agrarische sector zonder subsidies. Tegenover schaalvergroting staan PvdA en VVD negatief. De PVV schaart zich bij de kleinere linkse partijen, als het gaat om afbouw van de intensieve veehouderij. Een ander veel genoemd onderwerp in de verkiezingsprogramma's is de belasting op vleesconsumptie. De ChristenUnie, D66 en GroenLinks zijn ervoor.

Op papier zijn het CDA en de SGP het boervriendelijkst. Wel is het CDA voor het inperken van grootschalige intensieve veehouderij 'die slechts op kostenconcurrentie is gericht'.

Milieudefensie

Directeur Hans Berkhuizen van Milieudefensie heeft de verkiezingsprogramma's ook gelezen. Hij is blij dat er breed draagvlak is voor een ander landbouwbeleid, vooral wat betreft het einde aan de schaalvergroting in de veeteelt. Daar zijn volgens hem ook de boeren bij gebaat, want zij willen ook uit de ratrace van steeds meer en steeds goedkoper.

Toch is de directeur van Milieudefensie ook sceptisch. Het ontbreekt aan een totaalvisie op de nieuwe richting die de agrarische sector in zou moeten slaan. Hij hoop dat er een kentering komt in het denken, dan komt die totaalvisie er ook wel.

Volgens Siem Jan Schenk, melkveehouder en voorzitter van de vakgroep Melkveehouderij van de land- en tuinbouworganisatie LTO, ziet de politiek de landbouw als 'oude economie'. Maar laat het nu vooral de 'moderne economie' zoals de financiële dienstverlening zijn, die de economie onderuit heeft gehaald. De landbouw is als economische sector veel stabiel.

Kritiek

Kritiek van de politiek op de agrarische sector is er altijd wel geweest. Vooral de Partij voor de Dieren laat een nieuw geluid horen op het Binnenhof. Volgens promovendus Simon Otjes blijkt uit zijn onderzoek dat sinds 2006 veel meer aandacht is gekomen voor de onderwerpen die met landbouw te maken hebben. Hij stelt vast dat dit in grote mate is toe te schrijven aan de Partij voor de Dieren. Met haar voorstellen krijgt deze partij ook andere, gevestigde partijen mee. De Partij voor de Dieren probeert verandering vooral te bewerkstelligen via de publieke opinie. De andere partijen zijn bang om daar stemmen aan te verliezen. In de kamer vindt de Partij voor de Dieren echter voornamelijk steun bij de progressieve, groene partijen als D66, SP en GroenLinks. Het is Thieme en Ouwehand nog niet gelukt om de traditionele instelling van het CDA om te buigen.

Koetafel

Lezers van de nieuwsbrief maken nog steeds kans op de exclusieve koetafel. Elke bijdrage, zij het een column, een limerick of een artikel kan worden gehonoreerd met dit kunststukje. Laat van je horen op info@adopteereenkoe.nl en wie weet is de koetafel voor jou!

Waardebonnen niet langer centraal geregeld

Een aantal deelnemende boerderijen heeft een boerderijwinkel of andere vorm van verkoop aan huis. Er zijn ooit waardebonnen ontworpen om klanten van de boerderij bij Adopteer een Koe te betrekken. Een boer kan zelf die waardebonnen ondertekenen, waarmee op enig moment producten op het bedrijf gekocht kunnen worden.

Klantvrienden

De stichting Koevoet voerde tot voor kort een centrale administratie voor zogenaamde 'Vrienden van de Boerderij'. Deze klantvrienden ontvingen jaarlijks van de stichting een waardebon van €30 waarmee zij bij een boer van hun keuze producten konden kopen. Van de €50 die de 'Vrienden van de Boerderij' jaarlijks betaalden, bleef €20 bij de stichting voor het maken en versturen van de Koevoet nieuwsbrief aan deze klantvrienden.

Bij de invoering van de online ledenadministratie die boeren nu beheren heeft het bestuur besloten om de categorie klantvrienden te laten vervallen, en wel om de volgende redenen.

Redenen op een rij

Evaluatie - De stichting wilde met 'Vrienden van de Boerderij' een gezonde relatie tussen boeren en klanten bevorderen. De praktijk laat echter zien dat de klantrelatie met de boer zich in deze vorm niet sterk ontwikkelt. Directe communicatie tussen de boer en de klant werkt beter dan communicatie via de stichting.

Verdeling - Het bestuur vindt €30 voor producten van de boerderij en €20 voor de stichting niet evenwichtig verdeeld. Een aantal boeren besteden bijna evenveel aandacht aan deze klantvrienden als aan de adoptievrienden die voor hun jaarlijkse bijdrage geen boerderijproducten ontvangen. Het is vanuit dit oogpunt beter om die €20 bij de boer te laten.

De consequentie daarvan is dat de boer het dan wel zelf moet organiseren.

Praktisch - De administratie en incasso van de klantvrienden en de verzending en uitbetaling van de waardebonnen vraagt een andere routine dan die van Adopteer een Koe. Daarbij is het in de praktijk een ondergeschoven kindje en gaat er te vaak iets mis.

Om bovenstaande redenen voert de stichting Koevoet geen administratie en incasso meer voor de klantvrienden. Boeren die klantvrienden hebben en ermee door willen gaan, mogen dit zelf doen en de extra €20 dan ook zelf houden.